

## **Posudek diplomové práce Magdalény Volfové Žákové *Reflexe vztahu armády a civilního obyvatelstva na příkladu vojenské posádky Holýšov.***

Pracoviště orální historie – soudobé dějiny, Fakulta humanitních studií UK, 2022.

---

Magdaléna Volfová Žáková předkládá k obhajobě diplomovou práci, která se zaměřuje na – z mého pohledu – jeden z velmi zajímavých aspektů vojenských dějin, a to vztah vojenské posádky, jejich příslušníků s místním obyvatelstvem, zde na příkladu Holýšova, nevelkého města na západě Čech, kde se v období let 1954 až 1992 vystřídalo celkem devět vojenských útvarů.

Text má standardní, naprosto funkční strukturu, od úvodu, přes část teoreticko-metodologickou a historický kontext k hlavní, empirické části, která téma vztahu armády a civilního obyvatelstva reflektuje prostřednictvím dílčích problémových okruhů. Jejich vymezení již na první pohled naznačuje jistou roztržitost zpracování. Navzdory základním výzkumným otázkám, které jsou vystavěny z větší části z pohledu civilního obyvatelstva, je zřejmé, že se jedná spíše o pohled z pomyslné armádní strany. S tímto přístupem je pak poměrně volně nakládáno, vyprávění se spíše přizpůsobuje osobním narativům a snaží se vyvrátit „hluboce zakořeněné mýty a představy o ČSLA“ (s. 11). Výsledkem je již zmiňovaná roztržitost a slabší přesvědčivost některých dílčích kapitol.

Rozhodně oceňuji, že autorka provedla důkladnou rešerši, snažila se získat i archivní materiály (což se částečně podařilo), udělala si dobrý přehled o dobových relevantních periodikách a samozřejmě pracovala se sekundární literaturou. Svůj výzkum a dílčí interpretace tak mohla zasadit do širšího historicko-společenského kontextu a osobní narativy s velkou mírou porozumění interpretovat (bohužel tato možnost zůstala v interpretační části často nevyužita). Velkou část metodologické stati autorka věnuje realizaci orálněhistorického výzkumu, jelikož právě metoda orální historie je tou hlavní cestou k poznání zkoumané problematiky. A myslím, že do značné míry i jedinou možnou cestou, pokud chceme získat povědomí o prožitcích a názorech jednotlivců, o subtilních vztazích v rámci určité komunity. Nepovažuji za příliš problematické, že se do vzorku – oproti původnímu plánu – nepodařilo získat vyprávění některého z vojáků základní služby. Vztah k civilnímu obyvatelstvu a vůbec k místu posádky je u této skupiny vojska velmi specifický, poznamenaný svou dočasností či krátkodobým působením a skutečností, že tito muži měli své zázemí ve zcela jiné části republiky.

Konečný vzorek narátorů/narátorek (6 vojáků z povolání, 1 vojákyně, 1 civilní zaměstnankyně, 5 obyvatel Holýšova) tak z mého hlediska zužuje závěry spíše na pohled vojáků z povolání. Což nepovažuji za problém, naopak případné zúžení výzkumu by umožnilo daleko hlubší porozumění tématu. Vzhledem k poměrně malému vzorku narátorů, a především v souvislosti s interpretovanými tématy bych určitě ocenila v rámci teoreticko-metodologické části (případně v příloze) stručné medailonky

narátorů-vojáků z povolání – především jak dlouho v Holýšově působili, zda zde založili rodinu, jaké mají k dané lokalitě další osobní vazby apod. Podle mého názoru tyto vztahy zásadním způsobem ovlivní vztah k místu a místnímu obyvatelstvu. Ve stručnosti prosím o prezentaci narátorů v rámci obhajoby. Pokud jde o civilní obyvatelstvo, neztotožňuji se zcela s genderově poměrně stereotypním vysvětlením neochoty žen účastnit se výzkumu.

To však pro výsledek není nejpodstatnější; spíše by bylo v danou chvíli vhodnější realizovat více rozhovorů s muži-narátory a nabídnout interpretaci, která bude v jistém ohledu jednostranná, na druhé straně však nabídne skutečně hluboké porozumění, a to z obou stran, tedy civilního obyvatelstva (které však, jelikož se jedná o muže, má svoji zkušenost s vojenskou službou) i armádních složek. Vezmu-li v úvahu, že ve vzorku pěti „civilistů“ jsou tři ženy a u dvou ze tří těchto rozhovorů autorka získala „stručné a spíše neosobní odpovědi“ (s. 20), je vlastně pohled civilního obyvatelstva zastoupen velmi nedostatečně. Interpretační části jsou tak spíše vystavěny na osobních příbězích a narativěch vojáků z povolání, přičemž jejich názory autorka často prezentuje velmi nekriticky a v duchu jakési „obhajoby“. Byť si nemyslím, že posádka žila v Holýšově v nějakých permanentních sporech a rozepřích s místním obyvatelstvem, přeci jen by historické práci slušela větší vyváženost zpracování.

Celkově však diplomantka dobře zvládla metodologii orálněhistorického výzkumu, prokázala dostatečnou znalost dobového kontextu i schopnost určité interpretace narativních pramenů. Text splňuje všechny formální i obsahové požadavky kladené na tento druh kvalifikačních prací, tudíž diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Vzhledem k výhradám uvedeným výše práci hodnotím mezi **stupni 2 až 3, velmi dobře / dobře**. Výsledná známka by měla zohlednit posudek vedoucího a výkon diplomantky v rámci obhajoby.



Posudek vypracovala:

**Lenka Krátká, 18. 1. 2021**